

UKF

Medlemsinformation 1 - nyhetsbrev jan 2007

Årgång 20

Seminarier kring forskningen om Rösaring

Almarestäket år 2007 - Vårt tema under året
490 år efter riksdagsbeslutet att riva borgen

Rivningen var den formella anledningen till Stockholms blodbad.
Nya böcker i ämnet. Föredrag om Almarestäket roll. Besök på platsen

Ledungen och sockenbildningen - Hur uppstod Bro socken?
Föredrag av John Kraft, författare till den av UKF utgivna boken

Broprästen som skrev vårt lands första romaner
Föredrag av Torkel Stålmärck - den främste forskaren om Jacob Mörk

UKF - 1987 - 2007. Vi erinrar oss 20 års aktiviteter
Minnesutställning – Musik underhållning av Bro d'River Boys
Mötet inleds med föreningens årsmöte kl 18.30

Apropå metoder för att ta fram miljövänlig energi
Exkursion till minnen från den tid då muskelkraften inte räckte till.
Uppfinningsrikedomen som skapade vattenkraft
i en kommunen utan vattenfall

Bussrundtur i Upplands-Bro - ett led i vår guideutbildning

Arkeologidagen - Almarestäket - del av årets tema

Besök vår hemsida - en väsentlig sida av UKF:s forskning

Kallelse till årsmöte onsd 11 april - Båtsällskapets lokal kl 18.30

Föreningen för
Upplands-Bro
Kulturhistoriska
Forskningsinstitut

Ordförande: Curt Dahlgren. Markviksvägen 19. 165 59 Hässelby, 0708-44 22 48
Skr: Börje Sandén, Målarvägen 19, 197 30 Bro. 08-582 405 15 **E-post:** ukf@ukforsk.se
Upplys. Börje Sandén, 08-582 405 15. Telesvar 582 413 55. **Webbplats:** www.ukforsk.se
Ulla Zetterberg, v.ordf, 582 423 86. e-post ullazetterberg@home.se **pg: 27 58 94-4**

Kulturarrangemang 2007 UKF och andra kulturorganisationer

UKF tar vanligen upp en deltagaravgift på 20-50:- vid publika aktiviteter beroende på våra omkostnader. Tillsammans med den årliga medlemsavgiften är denna deltagaravgift en viktig inkomstkälla för UKF. Alla arrangemang är öppna för allmänheten. Tag gärna med vänner och bekanta.

Ibland kan det krävas förhandsanmälan. **Kontrollera tid och plats på kommunens annonsida** Det händer i *Upplands-Bro* i lokaltidningen *Mitt i Upplands-Bro*, där våra publika arrangemang brukar finnas med under rubriken **På gång**. Ibland publiceras våra aktiviteter även under **KULTUR** och **NÖJE**.

Se också vår **hemsida** www.ukforsk.se eller ring UKF:s telefonsvarare 08-582 413 55 för ev. ändringar

Onsd. 14 febr kl 19, hembygdsgården Klint, Bro

Ledung och sockenbildning

Föredrag av *John Kraft*, författare till boken med samma namn. Boken är den tredje av samma författare som givits ut av UKF. Med denna 3:e del är vi definitivt framme i historisk tid. Ledung var ett centralt begrepp för vikingatidens människor. Ordet används både vid försvaret av den egna bygden, såsom det framgår av Assurstenen vid Bro kyrka, och vid uppbyggandet för vikingafärder till främmande land. Den organisation som skapades för det vi måste kalla krigiskt ändamål har länge ansetts ligga till grund för sockenbildningen, men med olika förklaringar. John Kraft har under sin mångåriga forskning funnit synnerligen intressanta frågeställningar kring just Bro och Rösaring, vilket han vid flera tidigare föredrag berättat om.

Onsd 28 febr. kl 19. *Almarestäket. Polo-baren, 40:- Förhandanmälan 582 40 515; -582 413 55 telesvar*

Almarestäket - Stockholms blodbad I

Blodbadet blev straffet för att en svensk riksdag beslutade och sedan lät verkställa rivningen. Protokollets text är den äldsta helt bevarade riksdagshandlingen som också gav oss begreppet "brasklapp". I år är det 490 år sedan.

Börje Sandén inleder temat "Almarestäket 2007". Under kultur månaden oktober kommer en forskare att ge sin version av sitt förnyade studium om blodbadet med särskild fokusering på Almarestäket. Vi återkommer flera gånger under året till temat som du kan se av programmet

Torsd. 15 mars kl 19 Bro gamla prästgård

Broprästen som skrev vårt lands första romaner

Ett föredrag av docenten i litteraturhistoria *Torkel Stålmarch*. Jacob Mörk var kyrkoherde i Bro i mitten av 1700-talet och är ett exempel på att det inte bara är platser i kommunen som förknippas med rikshistorien. Här har vi en Brobo som gått till litteraturhistorien med hjälp av samtidshistoriskt stoff. Han har dessutom gjort lokalhistoriskt värdefulla insatser, som du kommer att få höra om. Han gjorde bl.a. sådant som *Carin Bergström* berättade om i höstas i sitt föredrag om Prästens roll i samhället på 1700-talet.

Onsd. 11 april. Kl 19. *Båtsällskapetets lokal i Kungsängen. Mötet föregås från 18 30 av föreningens årsmöte.*

UKF - 20 år. Minnesutställning och kommentarer Bro d'River Boys avslöjar hemligheten bakom Harmony Singing och Close Harmony. Konserten varvas med aktuell information om UKF:s forskning.

Sönd 13 maj. Kl 13. *Exkursion. Samling Bro Centrum*

Apropå metoder för att ta fram miljövänlig energi.

Exkursion i bilar till bevarade minnen från den tid då muskelkraften behövde ersättas av vatten- och vindkraft. Vi undersöker den uppfinningsrikedom som gjorde det möjligt att utvinna vattenkraft i ett landskap utan vattenfall. I mitten av 1700-talet hade vi en hantverksmässig järnindustri. När muskelkraften kompletterades med vattenkraft kunde fler järnredskap tillverkas vid Lejongård än vad gården själv behövde. Enbart handkraft räckte bara till för husbehov. Dåtiden hade en adekvat benämning på den nya metoden "manufaktur", eftersom *factura* ursprungligen betydde tillverka och manu är detsamma som manuell. Vi undersöker hur man i Bro i början av 1800-talet lyckades få fram vattenkraft till att driva både såg och kvarn. Under dagen besöker vi fyra platser där bevarade dammanläggningar finns kvar i naturen. På ett ställe är det ca 500 m att gå på anlagt motionsspår, ca 50 m i lättgången terräng.

Sönd 17 juni *Bussrundtur, Bro Centrum kl 10.00*

Busstur till arkeologi och historia i Upplands-Bro.

Börje Sandén och medhjälpare i guideutbildningen tar dig till intressanta platser. Tag med lunchkorg och eftermiddagskaffe. Beräknad återkomst kl 15. Vi besöker i första hand platser vi inte hann med i motsvarande bussrundtur för några år sedan. Boka plats, ca 30 platser. 08-582 40 515, telesvar 582 413 55. ca 100:-

Sönd 26 aug. kl 13 *Ärkebiskopsruinen, Stäketholmen*

Arkeologidagen 2007

Almarestäket - eller S:t Eriks slott - som ärkebiskoparna ibland kallade sitt fasta hus på Stäketholmen var en mycket starkt befäst byggnad som idag anses vara Sveriges största medeltida borgruin. Troligen finns flera våningar kvar i den höga ruinkullen. Ett antal rum i den överst bevarade våningen kartlades mycket summariskt av Riksantikvariens unge assistent *Oscar*

Medlemskap 100:- på pg 27 58 94-4

Montelius år 1870 efter att markägaren anmält att några karlar börjat gräva efter skatter i kullen. Någon organiserad traditionell arkeologisk undersökning har aldrig gjorts. UKF:s första större projekt kunde genomföras 1988, när vi fick tillstånd att gå in med fjärrstyrd TV-kamera i en befintlig öppning i ruinen. Vi har också anlitat dykare som tagit upp medeltida stockar. Med hjälp från Stockholms universitet har vi med ekolod skannat botten runt holmen.

Vi redogör närmare för dessa undersökningar och berättar historien om hur rivningen av borgruinen verkställdes efter beslut av ett riksmöte hösten 1517 - för 490 år sedan - det äldsta i skrift helt bevarade riksdagshandlingen. Beslutet var den formella anledningen till Stockholms blodbad 1520. Vi diskuterar också den kontroversiella frågan om vilket Stocksund som avses i Olav den Heliges saga från 1200-talet. Var det Norrström eller Stäksund? Utgrävningarna vid Helgandsholmen visar att det inte kunde vara Norrström.

Andra kulturföreningars arrangemang

Sigtuna hembygdsförening tors 19 april

Olaf den heliges seglats i Mälaren 1007

Första gången Sigtuna, Fornsigstuna och Skarven är omtalade i litteraturen

Föredrag av Börje Sandén

Rapporter från verksamheten

Utgivningen av Kultur & Historia

Efter redaktörens flyttning till annan ort diskuterar vi nu på allvar möjligheterna att återuppta utgivningen. Vi vill gärna ge de läsare som inte har tillgång till vår hemsida att få ta del av vissa artiklar som där presenteras. Vi uppmanar medlemmar och andra som vill medverka med artiklar att höra av sig.

Hemsidans betydelse för framtiden.

Tidigare har jag framhållit hemsidans betydelse som plattform för den lokalhistoriska forskningen - hur vi använder den för att publicera våra studieresultat.

Det har med tiden stått alltmer klart att hemsidor inte är dagsländor utan har en framtid. Det var när Kungliga biblioteket berättade att man lagrar hemsidor med samma motivering som att pliktexemplar av böcker och tidskrifter skall lämnas till KB och universitetsbiblioteken, som jag insåg att våra forskningsresultat även kan läsas i en framtid. Jag har nyligen fått veta att våra hemsidor sedan 1998 ligger åtkomliga på internet För vårt tidigare webshotell:

http://web.archive.org/web/*/http://

www.algonet.se/~ukforsk

För det nuvarande: http://web.archive.org/web/*/

<http://www.ukforsk.se>

”Papper” för framtiden.

Den digitala världen är vanskelig på sikt om man inte överför fakta till för tillfället gångbara program. Detta gäller särskilt det UKF har i sina databaser. Vår stora databas ligger i ett äldre program som inte hanteras med knappar att klicka på. Men det är kanske just därför som den stora mängden ligger öppen för mycket snabb genomsökning. Tyvärr kan den inte bekvämt användas av yngre generationen datoranvändare.

Därför arbetar vi nu med att överföra dem till böcker, som vi låter binda in i ett fåtal exemplar. Allt finns emellertid säkerhetskopierat på papper - i något hundratal pärmar - men vilken framtid har pärmar, och hur kommer de att förvaras. När det samlade faktamaterialet digitaliseras kan det antingen läggas upp på hemsidan eller skrivas ut i bokformat, antingen A4 eller det mindre A5. Detta håller vi nu på med för fullt.

En fördel med inbindningen i böcker är att de läsare som inte har tillgång till internet skulle kunna läsa materialet på våra bibliotek om det gick att bereda plats för det där. Den frågan har ännu ingen lösning. Samtidigt skulle kommunen få en ännu större bredd på den redan rekordstora hembygdssamling som Herman Svenngård donerade till kommunen 1970.

”Ljudinspelningar” för framtiden

Genom åren har UKF kopierat eller förvärvat ett stort antal bandade intervjuer (*142 band*) med orsbor som berättar om bygden. De finns visserligen i kortfattad utskrift både i bokform och på hemsidan (*438 A4-sidor*), men originalinspelningarna ligger på rullband- och kassettbandspelare, som blir allt sällsyntare. Nu har vi ytterligare ett 15-tal band att ta hand om. Banden behöver ges en digital form för att kunna sparas för framtiden.

”Bilder” för framtiden

Vi har några tusental bilder som särskilt har tagits för sitt dokumentära värde. Däribland ca 350 diabilder i färg av kartor, som vi fotograferat på Kartverket och gamla lantmäteriverket. Hittills är bara ett fåtal digitaliserade och tryckta i färg på papper. Vi vill också digitalisera video-inspelningar framförallt från de arkeologiska undersökningarna

Här ovan har du sett en del av de projekt vi håller på med.

Brogårdsarkivet.

Hembygdsföreningen och UKF har genom Hembygdsförbundet fått del av de statliga pengar som tillsats för att rädda kulturarvet. En arkivarbetare har anställts för ca ett halvt år. UKF:s tidigare arbete med gårdsarkivets äldre material har återupptagits.

Vi har fått en anonym medl. avg bokförd av Plusgirot 2006-02-13 via Skandiabanken. Hör av dig!

Initiativ och planer för fortsatta undersökningar av Rösaringskomplexet

Förmodligen har många läsare undrat varför inga grundliga arkeologiska undersökningar gjorts vid den internationellt uppmärksammade kultplatsen Rösaring. Som svenskt arkeologiskt objekt har den varit känd ända sedan de allra första inventeringarna av fornminnen gjordes i mitten av 1600-talet. Då fanns en ännu levande tradition att ”der har fordom varit mycket ofrande till afgudarne”. Lokalt berättas år 1717 att ungdomen sommardag samlades för att dansa i de slingrande stenlagda gångvägarna.

Hittills gjorda undersökningar, processionsvägen 1981-82 (*upptäckt av en Brofamilj*) och undersökningen nedanför åsen 1996-98, har verkställts av fritidsarkeologer inom hembygdsförbundets arkeologisektion under ledning av forskare från antikvariska institutioner efter propåer från lokalt håll.

Att professionella arkeologer aldrig grävt här beror antagligen på att det inte finns generella statliga anslag för forskningsarkeologi. De mångmiljonbelopp som satsas på undersökningar vid väg- och samhällsutbyggnader betalas som bekant av dem som vill exploatera ett område. Rösaring är ett så stort forskningsobjekt att en undersökningsledare måste dels garanteras betald arbetstid för sig själv och sina utbildade arkeologer, dels få anslag för de tekniska analyser av jordprover och fynd.

Hittills är det gratisarbetande fritidsarkeologer som åtagit sig det stimulerande uppdraget att gräva på ställen som forskarna vill undersöka. Kostnader för analys av prover har bekostats av anslag från stiftelser och olika slag, bl.a. en lokal stiftelse vars pengar nu är slut.

Ett initiativ, som kanske kan öppna för nya undersökningar vid Rösaring.

Landshövding Mats Hellström har år 2006 tagit ett par behjärtansvärda initiativ. Vid ett seminarium på Stockholms universitet om hur arkeologiska utgrävningar prioriteras framhöll han att exploateringsgrävningar oftast bara förstärker redan gjorda iakttagelser. Han menade att det bör skapas ekonomiska möjligheter att undersöka objekt som forskningen vet är intressanta sådana som kultplatser och handelsplatser, varvid han särskilt framhöll Rösaring.

Han hade nämligen vid ett arbetsmöte med kommunledningen i Upplands-Bro fått höra talas om Rösaring och vid ett senare tillfälle guidats en halvdag i Rösaringsskogen och då fått ett påtagligt exempel på forskningsarkeologins problematik. Inför sin pensionering vid årsskiftet kallade han därför representanter för universitetet, läns museet, länsstyrelsen, arkeologi-

sektionen vid hembygdsförbundet och UKF till ett seminarium där han uttryckte sin önskan om att en projektgrupp med deltagande från de inbjudna institutionerna borde bildas.

Någon vecka därefter fick jag tillfälle att visa platsen för gruppen. Frågan om hur projektet skulle läggas upp och finansieras diskuterades livligt. Man konstaterade att Rösaring är ett utomordentligt intressant fornminnesobjekt som fordrar en grundlig professionell förberedelse. Rösaring är så unikt att om en grävning genomförs måste den göras med högsta möjliga insats av såväl personal som pengar.

Jag misstänker att här finns en risk att ambitionen är så högt ställd att projektet inte kan genomföras med mindre än att en stor privat donation kommer till stånd.

För att visa UKF:s uppskattning av Mats Hellströms insats för arkeologin i Sverige i allmänhet och Rösaring i synnerhet överlämnade UKF vid hans avskedsmottagning två presenter, dels en särskilt framtagen skrift med tio års artiklar om Rösaring, dels de tre volymerna av vår uppmärksammade utgivning av Hushållningsjournalerna åren 1776 -1813. Sverige första ekonomiska tidskrift har det sagts.

Vad kan vi bidra med?

Ambitionen från min sida har hela tiden varit att hålla intresset för Rösaring levande på så många fronter som möjligt, för såväl allmänhet som forskare. Det har skett med hjälp av guide visningar både offentliga och privata, ett stort kapitel i hembygdsboken, många artiklar på hemsidan under 10 år, inte minst den stora artikeln i Viking Heritage Magazine. Särskilt vårt engagemang för Arkeologidagen varje år är betydelsefullt för då når vi en publik som inte nås genom vårt Nyhetsbrev eller lokaltidningens annonser.

Arkeologidagen och Populär Arkeologi

År 2006 har varit framgångsrikt. Vid vårens grandtour kom ett 60-tal besökare, trots att vi haft många visningar av den typen vid Rösaring genom åren. I år hade dessutom turen kommit till Rösaring som mål för Arkeologidagen. Hur skulle vi göra? Vi hade ju visat Rösaring för så många. Men arkeologidagen annonserades på riksplanet av Riksantikvarieämbetet så vi anmälde oss som arrangör. Totalt under dagen kom ca 45 besökare, bara några få som vi kände igen. Dessutom deltog redaktören för Populär Arkeologi, som skrev en uppskattande artikel om besöket med många bilder, Den kan du i sin helhet läsa på vår hemsida.

Arkeologidagen och riksantikvarieämbetets enkät.

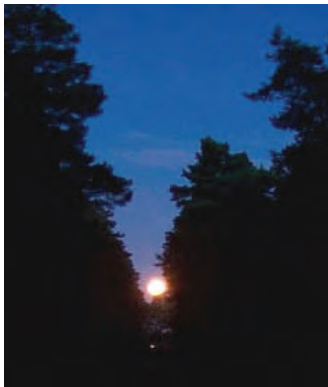
Efter många års arrangemang av ”Arkeologidagen”, varvid UKF stått som lokal arrangör, ville riksantikva-

rieämbetet få en publik utvärdering detta år och alla deltagare i landet fick fylla i ett frågeformulär. Resultatet kan du läsa på annan plats i nyhetsbrevet. Den fullständiga rapporten finns på hemsidan.

Kallelse till årsmötet. Onsd 11 april 18.30
Båtsällskapets klubbhus i Kungsängens båthamn.
Kl 19. Bro d'River Boys underhåller varvat med
inslag av UKF:s verksamhet under 20 år

Fortsättningen av artikeln från förra numret

Bilden är tagen från en plats ca 500 m norr om ceremonikullen av Johnny Ljung

Internationell forskargrupp presenterar arkeo-astronomiska tolkningsförslag

Teorin om processionsvägens samband med månen har lanserats av en internationellt sammansatt forskargrupp under ledning av astronomen Curt Roslund, vars rapport (*på engelska*) publicerades på UKF:s hemsida 1997. Rapporten föregicks av ett föredrag (*sammanfattning på svenska*) som Roslund höll i Bro samma år. Rapporten diskuterar flera förslag på hur himmelsfenomen kan ha spelat en roll i forntidsmänskornas tankevärld såsom exempelvis solen, månen, regnbågen och vintergatan. Jag fick första gången uppmärksamheten riktad på saken när prof. Tarmo Oja vid Kvistabergs observatorium för många år sedan sade att det händer inget märkvärdigt på himlen vart 9:e år, men däremot vart 19:e.

19-årsperioden är känd som Metons cykel, efter en grek på 400-talet f. Kr. Om man skulle markera månens position på himlavarvet vid ett visst datum så innebär Metons cykel att det dröjer 19 år innan månen på nytt befinner sig på exakt samma ställe (med endast ett par timmars marginal enligt nuvarande mätningssystem)

Ett uppmärksammat lokalt tolkningsförslag

Det finns många andra infallsvinklar till diskussionen om hur kultplatsen vid Rösaring kan ha använts. Synnerligen intressant är att den ovan nämnde romaren Tacitus berättar om fruktbarhetsdyrkan på en ö i havet på "*andra sidan Germanien, snarast i motsatt del av världen*". Tacitus text är den utförligaste vi har om gudsdyrkan i Norden, den är tusen år äldre än vad kyrkomannen Adam av Bremen säger på 1070-talet om det som hände vid hednatemplet i Uppsala vart 9:e år. Han eller hans svenska sagesmän har antagligen missuppfattat det som varit menat som vart 19:e år.

Med utgångspunkt från Tacitus text och med kunskap om den lokala topografin, som uppvisar en trolig plats

för en i berättelsen omnämnd hemlig sjö, publicerade Börje Sandén för några år sedan i en vetenskaplig tidskrift en utvidgad tolkning av Rösaringskomplexet. Artikeln (*på engelska*) finns i sin ursprungliga form även på UKF:s hemsida. I ett kommande nummer av Kultur & Historia införs en svenskspråkig variant av artikeln. På hemsidan finns ett stort antal artiklar som beskriver undersökningarna i anslutning till kultplatsen.

Riksantikvarieämbetets rapport från Arkeologidagen.

Rösaring. Vandring i fornlämningsområde

Arr. Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut

Antal besökare 45. Antal enkätsvar 22.

Betyg på programmet:

Det arkeologerna berättade engagerade verkligen	93/88
Programmet var omväxlande och väl disponerat	90/83
Gavs ordentlig med tid för frågor och svar	94/91
Gav anledning till reflektion och eftertanke	90/86
Fått ny kunskap om en hur människor levde förr ...	83/80

Rösaring/genomsnitt

Betygsskala

75-79 Nöjda; 80-89 Professionellt, 90-100 Perfekt klass.

I korthet

Runor i Upplands-Bro

Sammankomsterna kring våra runstenar under våren är en del i ett mer långsiktigt projekt att ta fram en aktuell skrift om våra runstenstexter. Som jag nämnde i förra numret har vi redan en kvalitetsgranskad runstensartikel på hemsidan. Men med kursledaren Jan Owe, Brobo och medlem i UKF, har vi fått expertis på nära håll, bl.a. genom hans medverkan vid uppbyggnaden av universitetets databas med samtliga runstexter.

Till runtexternas historia i vårt land hör Martin Aschaneus' skrifter. Han var riksantikvarie i det tidiga 1600-talet och tog sitt namn efter födelseorten Aske i Håtuna. Han tillhörde andra generationen runexperter. Här kommer vår tryckning 1993 av boken om Aschaneus in i bilden. Boken hade ett stort kapitel om de runstenar i Stockholmstrakten som Aschaneus funnit. Det handskrivna manuskriptet var det mest vetenskapliga vi varit med om att förvandla till bok. Vi gav boken som tack för Jan Owes kurs i runologi och en vecka efteråt kom två beställningar på den för oss svårsålda boken, den ena från Köpenhamns universitet. Experten Owe hade funnit den så intressant att han tipsat andra forskare om den. Han hade nämligen funnit en numera förlorad runsten i Aschaneus förteckningar.

700-årsminnet av Håtunaleken.

Du har säkerligen inte missat att minnet av Håtunaleken högtidlighölls i höstas. De skändliga handlingar som utspelades i Sverige bland ledande politiska makthavarna i början av 1300-talet kom att stå som exempel på hur det inte får gå till i utövandet av makten.

När Birger Jarls barn och barnbarn hade bråkat färdigt fanns av familjen endast den lille 3-årige Magnus kvar i livet, och när han 1319 valdes till kung måste han lova - 3-åringen! - att som myndig rätta sig efter de bestämmelser som lästs upp för honom, de som kom att stå som vårt lands första grundlag.

Själva krönikespelet, en kortversion av de större föreställningarna som för flera år sedan uppfördes sommartid i närheten av Håtuna kyrka, gav en ögonblicksbild av det historiska läget just den 29 september. Det blev verkligen en poäng i årets framförande när premiären var exakt på 700-årsdagen. Föreställningarna, som genomfördes av Upplands-Bro Musik- och Teatersällskap, började i skenet av hundratalet marschaller utanför kyrkporten och fortsatte sedan inne i kyrkan. Omedelbart efter de tre föreställningarna gav Börje Sandén resp. regissören Stefan Moberg en sammanfattning av det som hände efteråt. Sista föreställning på söndagen gjordes i dagsljus och spelades in av När-TV i Bålsta.

På söndagskvällen stod Håtuna församling som värd för högtidlighållandet. I stället för teater hölls ett högtidstal av Börje Sandén omgärdat med renässansmusik av två ensembler, Sigtuna stadspipare och Ensemble Pian'e Forte. De framträdde med gammaldags musikinstrument, körer och rekonstruerade danser.

Till saken hör också historien om hur det hela började för 20 år sedan. Från 1986 har minnet av Håtunaleken uppmärksamrats vart femte år med konserter och föredrag av Börje Sandén i Håtuna kyrka på initiativ av hembygdsföreningen och församlingen.

En teaterföreställning gavs också för skolbarn i Ekhammarskolans aula.

Almarestäket och Stockholms Blodbad.

- ett tema för UKF under året

Vet du att ärendelistan i vårt lands äldsta riksdagsbeslut endast upptar två punkter, bägge med direkt anknytning till Kungsängen? Den första punkten handlar om att ärkebiskopsborgen Almarestäket, eller S:t Eriks

slott som den också kallades för 500 år sedan, skulle rivras. Den andra om att ärkebiskopen, som här "hade sitt fasta hus" skulle avsättas.

Almarestäket var under ca 70 år ett verkligt betydande politiskt centrum. Det var under den tid som våra kungar var utlänningar. De vistades bara korta perioder i landet, varför andra fick ta hand om realpolitiken, bl.a. ett antal ärkebiskopar. På den tiden fanns ingen särskild huvudstad och många riksviktiga beslut fattas på den lilla Stäketholmen.

Rivningsbeslutet togs av en för den tiden ny makt-konstellation - en folkförsamling med riksomfattande medverkan. "Riksdagsbeslutet är det äldsta vars text i sin helhet är bevarad". Citat är hämtat ur inledning till Riksarkivets nyligen reviderade översikt av riksdagens alla handlingar.

Beslutet betydde att Sverige bröt sig ur den tidens Europeiska Gemenskap, vilken hölls samman av den tyske kejsaren och den katolska kyrkan. Sverige straffades med Stockholms blodbad år 1520.

I år är det 490 år sedan det unika - och ödesdigra beslutet togs. Lagom till vårt projekt Almarestäket 2007 har ett par nya böcker om Stockholms blodbad kommit ut. Som du ser av vårens program kommer vi att flera gånger anknyta till temat för att sedan i höst avsluta med en särskild manifestation under kommunens Kultur månad oktober.

Bussrundturen i kommunen sönd 17 juni

Vill du lära dig mer och kanske vara med och guida på någon plats som intresserar dig bör du höra av dig via telefon eller mail till Börje, 582 40 515, ukf@ukforsk.se så att vi kan kalla till träffar för att planlägga och ge kunskap och litteratur att studera.

Altarskåpet i Bro kyrka har renoverats.

För en tid sedan hölls ett föredrag om skulptören Jan Borman i allmänhet och frågor kring Bro altarskåp i synnerhet. Av det 30-tal skåp han gjort finns nu bara nio kvar, sju av dem i Sverige, bl.a i Västerås domkyrka. För att identifiera figurer i kyrkliga sammanhang har de alla ett eget kännetecken. Den genom tiderna omtalade Maria Magdalena känns igen genom sitt smörjelsekär. Hon blev ju särskilt aktuell i boken om Da Vincikoden där hon utpekades som Jesus barn.

UKF har planer på en uppföljande presentation av altarskåpet.

Bli medlem i UKF genom insättning av 100:-

på pg 27 58 94-4,

Kommunen bjuder inte längre på tryckningen av vårt nyhetsbrev.

Medlemsavgiften är ett viktigt bidrag för fortsatt utgivning av Nyhetsbrevet och Kultur & Historia och för hela verksamheten.

Köp våra hembygdsböcker och skrifter, de ger oss rörelsekapital

